

انتشارات انقلاب اسلامی

ره‌نامه‌ی ۳۴ زن و خانواده

به کوشش: معاونت پژوهش و آموزش مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی

ناشر: انتشارات انقلاب اسلامی

وابسته به دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

چاپ چهارم: زمستان ۱۴۰۳

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه

شابک (شابک): ۹۷۸-۶۲۲-۵۵۰۳-۰۶-۹ **شابک دوره:** ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۹۱-۷۱-۵

نشانی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، خیابان فلسطین جنوبی، خیابان شهید صالحی، شماره‌ی ۲۶

مرکز پخش: ۰۲۱۶۶۴۰۵۱۰۰

فروشگاه مشهد: ۰۲۵۳۷۷۰۲۸۵ **فروشگاه مشهد:** ۰۵۱۳۲۲۸۱۲۲۵-۷

وبسایت: www.KhameneiBook.ir

پست الکترونیکی: Info@Book-khamenei.ir

سایر اطلاعات: ۱۰۰۰ ۲۰ ۱۲۰

ویرایش این کتاب بر اساس قلم و ویراستاری

دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی) انجام شده است.

سرشناسه: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -

عنوان و نام پدیدآور: ره‌نامه‌ی ۳۴ زن و خانواده

مشخصات نشر: تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، ۱۳۸۲

شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۹۱-۷۱-۵

شابک کتاب: ۹۷۸-۶۲۲-۵۵۰۳-۰۶-۹

موضوع: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - بیانات و سخنرانی‌ها

موضوع: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - دیدگاه درباره‌ی زن و خانواده

موضوع: جوان

رده‌بندی کنگره: ۱۴۰۲ ت ۷ خ ۲۹۵/۱۰۲ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۸

شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۵۲۹۸۷۳۱

مقدمه

«ره‌نامه» مجموعه‌ای است شامل چهل دفتر، که مبانی، ارزشها و اصول اسلام ناب محمدی (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) را با توجه به نیازها، پرسش‌ها و چالش‌های دوران معاصر تبیین میکند و از خلال دیدگاه‌های اندیشمندان و ژرف‌نگر حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، به ترسیم اندیشه و سلوک یک جوان مؤمن انقلابی می‌پردازد.

سرلوحه‌ی این دفاتر، حکمهای جاودانه‌ی قرآن کریم و احادیث اهل بیت (علیهم‌السلام) است که دو امانت پیاپی اعظم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) در میان امت اسلامی است و آغاز دفتر، سرمشق‌های حکیمانه‌ی بنیان‌گذار انقلاب اسلامی است که بی‌نام او این انقلاب در هیچ جای دنیا شناخته شده نیست و بدون نقش‌ی راه او استمرار و تکامل انقلاب تحقق نخواهد یافت.

ره‌نامه عرصه‌ی گسترده‌ای از موضوعات گوناگون را در بر می‌گیرد که در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی جوانان مورد نیاز است و میتواند شاکله‌ی فکری و رفتاری آنان را ترسیم کند. این موضوعات از درنگ در موقعیت و ظرفیتهای یک جوان مؤمن و اندیشه‌ورز آغاز میشود و در سیری منطقی به ساحت‌های

اعتقادی، اجتماعی، سبک زندگی، مباحث تربیتی و اخلاقی، سیاسی و انقلابی در لایه‌ها و سطوح مورد نیاز می‌پردازد و در نهایت به نقطه‌ای اوج و آرمان همه‌ی مجاهدتها میرسد و بر آن است که در ترسیم طرح‌واره‌ای کلی از اندیشه‌ی نظری و علمی انقلاب، فرایند تعالی و صیوررت علمی و عینی مخاطب خود را تسهیل و تسریع سازد.

ره‌نامه تنها برای خواندن و حداکثر یادداشت‌برداری و حفظ کردن مطلب نیست، بلکه بسته‌ای است برای تفکر و درنگ در اساسی‌ترین مفاهیم مورد نیاز و ناظر به تکالیف عملی جامعه‌ی مخاطب. زمینه‌ساز دستیابی به بصیرت عمیق و پایبندی درونی به مبانی و ارزشهای انقلاب اسلامی، به مثابه یک کلیت و گفت‌وگو و گامی مهم و اساسی برای شناخت و تحقق بیانیه‌ی گام دوم انقلاب اسلامی شکوهمند مردم ایران.

بیانیه‌ی «گام دوم انقلاب» تجدید مطلعی است خطاب به ملت ایران و بویژه جوانان که به مثابه منشوری برای «دومین مرحله‌ی خودسازی، جامعه‌پروری» و «تعمیر و آبادسازی» خواهد بود. این گام دوم، انقلاب را به «آرمانهای بن‌ذکر» که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ره‌ایت عظمی (ارواح‌انفاده) هست، نزدیک خواهد کرد.

ره‌نامه در چهل دفتر، جوان مؤمن، دانا و انقلابی را برای طی مسیر بلند و شکوهمند از خودسازی و جامعه‌پردازی به تمدن‌سازی و آمادگی برای ظهور همراهی میکند.

قاعده‌ی حاکم بر تألیف و تدوین ره‌نامه، پایبندی متن به نص

گفتار یا نوشتار رهبر حکیم انقلاب اسلامی بوده^۱ تا حتی المقدور از هرگونه تحلیل یا برداشت نادرست پیشگیری شده و با اقتباس از خلال دیدگاه‌های معظم^۲ له، برجسته‌ترین محورها و نکات مورد تأکید ایشان ارائه گردد.

برای تألیف و تدوین هر یک از دفاتر چهل‌گانه، علاوه بر تلاش پژوهشی نویسندگان محترم برای مطالعه‌ی کامل مطالب مرتبط با موضوع و انتخاب مطالب مهم و مورد نیاز و ساختاردهی آن، نظرات ارزیابان علمی مدنظر بوده است. با توجه به محدودیت حجم هر دفتر، طبعاً امکان پرداختن به بسیاری از نکات و ظرایف مباحث و بیانات رهبری معظم مقدور نبوده است، از این رو مخاطب ارجمند این دفتر، خود را بی‌نیاز از مراجعه به متن کامل بیانات و نوشتارهای ایشان نمی‌بیند.

از مؤلف محترم این دفتر سرکار خانم هانیه غلامعلی و شورای محترم علمی و تمام عزیزانی که در تهیه و تولید این مجموعه نقش داشته‌اند تشکر و قدردانی نموده و از هیئت‌نهادها و نظرات خوانندگان ارجمند برای تکمیل این طرح استقالت می‌کنیم.

معاونت پرورش و آموزش

مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی

۱. این مجموعه مشتمل بر بیانات حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تا پایان سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

مفهرست

۱۳ آیات و روایات
۱۵ درآمد
۱۷ سرمشوق

۲۱ فصل اول: زن؛ جایگاه، سرمایه و اتمیت
۳۱ فصل دوم: برابری و تفاوت زن و مرد
۴۳ فصل سوم: زن به عنوان فرد
۵۹ فصل چهارم: زن به عنوان همسر
۷۱ فصل پنجم: زن به عنوان مادر
۸۱ فصل ششم: زن به عنوان عضو جامعه و شهروند
۹۳ فصل هفتم: زنان حقیقی عالم
۱۱۱ فصل هشتم: زن مسلمان ایرانی
۱۲۳ فصل نهم: زن در فرهنگ غربی
۱۳۹ فصل دهم: زن در انقلاب و دفاع مقدس

{ آیات و روایات }

□ **بِسْمِ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَائِتِينَ**
يَلْفَانِيَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ
وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَّصِدِّقِينَ وَالْمُتَّصِدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ
وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُنَّ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ
اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً رَاجِيَةً عَظِيمًا

«مردان و زنان مسلمان، مردان و زنان باایمان و مردان و زنان عبادت پیشه و مردان و زنان استگور و مردان و زنان شکيبا و مردان و زنان فروتن و مردان و زنان صدقه دهنده و مردان و زنان روزه دار و مردان و زنان پاکدامن و مردان و زنانی که خدا را فراوان یاد میکنند خدا برای [همه‌ی] آنها آمرزشی و پاداشی بزرگ فراهم ساخته است.»

سوره‌ی احزاب، آیه‌ی ۳۵

□ **«وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ * وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَّقْتَ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ فِيهَا مِنَ الْقَائِتِينَ»**

«و برای کسانی که ایمان آورده‌اند خدا همسر فرعون را مثل آورده آنگاه که گفت پروردگارا پیش خود در بهشت خانه‌ای برایم بساز و مرا از فرعون و کردارش نجات ده و مرا از دست مردم ستمگر برهان. و مریم دخت عمران را همان کسی که خود را پاک‌دامن نگاه داشت و در او از روح خود دمیدیم و سخنان پروردگار خود و کتابهای او را تصدیق کرد و از فرمان برداران بود.»

سوره‌ی تحریم، آیات ۱۱ و ۱۲

□ «الْمَرْأَةُ سَيِّدَةٌ بَيْتِهَا»

پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) فرمودند: «زن بزرگ خانه است.»

نهج الفصاحه، ص ۶۱۴

□ «إِنَّ الْمَرْأَةَ رَيْحَانَةٌ وَلَمْ يَسْتَبِقْهَا قَهْرْمَانَةٌ»

امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام) فرمودند: «زن قهرمان (کارگزار، پادو) نیست؛ گل است.»

بحارالانوار، ج ۱۰۰، ص ۲۵۳

درآمد

تولید علم، فناوری و نیروی انسانی کارآمد، یک جهاد است و تامین کننده‌ی امنیت ملی، اقتدار و پیشرفت کشور است. ما باید هم علم را بیاوریم و هم آن را تولید کنیم و تبدیل به یک کشور عالم شویم. در روایتی از امیرالمؤمنین (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: «الْعِلْمُ سُلْطَانٌ مَنْ وَحَدَهُ صَالَ بِهِ وَمَنْ لَمْ يَجِدْهُ صَيْلَ عَلَيْهِ»؛ یعنی علم اقتدار است مساری با قدرت است؛ هر ملتی که علم را پیدا کند و عالم باشد، سیورانه فرمانروایی کند و هر ملتی که دستش از علم تهی باشد، باید خود را آماده کند که دیگران بر او فرمانروایی کنند. علم به تنهایی هم کافی نیست؛ علم را باید به فناوری، صنعت و توسعه‌ی کشور وصل کنیم علمی که به فناوری تبدیل نشود، نافع نیست. در پیمودن این مسیر، وظایف زن و مرد تفاوتی ندارد؛ زنان هم باید مانند مردان در راه سازندگی کشور تلاش کنند و چنانچه قشر عظیم زنان دوشادوش مردان در رشته‌هایی که استعداد دارند و با ساختمان وجودی آنها تناسب دارد، به وظایف

۱. شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۱۹؛ «دانش، سلطنت و قدرت است؛ هر که آن را بیابد با آن یورش برد و هر که آن را از دست بدهد بر او یورش برند.»

خود عمل کنند، یقیناً موفقیت بیشتر خواهد شد؛ بویژه که برای بانوان، فعالیت علمی بر سایر فعالیتها ترجیح دارد.

www.ketab.ir

۱. برگرفته از بیانات در تاریخ ۱۳۸۵/۱/۱ و ۱۳۷۰/۱۰/۱۱ و ۱۳۷۲/۹/۹ و ۱۳۷۵/۶/۲۸

دامن زن مبدأ تمام سعادت‌ها است، زیرا اولین مرحله‌ی تربیت هر انسانی دامن زن است؛ بنابراین مربی انسانها و جامعه بودن که بزرگ‌ترین مسئولیت و شریف‌ترین شغل در نظام خلقت است، بر عهده‌ی زن گذاشته شده است. زن انسان‌ساز است همان‌گونه که انبیا انسان‌ساز بودند و همان‌گونه که قرآن انسان‌ساز است.^۱

نقش زنان در عالم از ویژگی‌های خاصی برخوردار است. صلاح و فساد یک جامعه از صلاح و فساد زنان در آن جامعه سرچشمه می‌گیرد. زن، یکتا موجودی است که میتواند از دامن خود افرادی به جامعه تحویل دهد که از برکت آنها جریع به استقامت و ارزشهای والای انسانی کشیده شوند و میتوانند به عکس آن باشد. زن مظهر تحقق آمال بشر و پرورش‌دهنده‌ی زنان و مردان است. از دامن زن، مرد به معراج میرود. دامن زن محلّ تربیت بزرگ‌نژادان و بزرگ‌مردان است.^۲

در زمانی که پیغمبر اسلام آمد، زن‌ها را هیچ حساب میکردند.

-
۱. برگرفته از پیام رادیو-تلویزیونی امام خمینی (ره) به ملت ایران، ۱۳۵۸/۲/۲۶
 ۲. برگرفته از پیام امام خمینی (ره) به ملت ایران به مناسبت روز زن ۱۳۶۱/۱/۲۵ و پیام رادیو-تلویزیونی به ملت ایران، ۱۳۵۸/۲/۲۶

اسلام زنها را قدرت داد. همچنین تشیع که مکتبی انقلابی و ادامه‌ی اسلام راستین پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) است، نه تنها زنان را از صحنه‌ی زندگی اجتماعی طرد نمیکند بلکه آنان را در جامعه در جایگاه رفیع انسانی خود قرار میدهد. اسلام زنها را در مقابل مردها قرار داده و نسبت به آنها تساوی برقرار کرد. البته یک احکام خاص برای مرد است که مناسب با مرد است و یک احکام خاص برای زن است و مناسب زن است. این به این معنی نیست که اسلام نسبت به زن و مرد فرق گذاشته است.

اسلام میخواهد زن را یک انسان کامل تربیت کند تا در دامن او انسان‌های کامل تربیت شوند. زن در اسلام والا، عالی‌رتبه و بلندپایه است.

برای زنها اکمال اخار و مسئولیت است که روز تولد حضرت صدیقه (سلام‌الله‌علیها) را روز زن قرار داده‌اند، زیرا تمام ابعادی که برای یک انسان متصور است در فاطمه‌ی زهرا (سلام‌الله‌علیها) جلوه کرده بود. او یک زن معمولی نبود؛ یک زن روحانی، ملکوتی، تمام نسخه‌ی انسانیت، تمام حقیقت زن، تمام حقیقت انسان بوده است. او موجودی الهی و جبروتی بود که در صورت یک زن ظاهر شده است. این صورت طبیعی نازل‌ترین مرتبه‌ی زن و مرد است؛ لکن از همین مرتبه‌ی نازل، حرکت به سوی کمال اتفاق می‌افتد.

۱. برگرفته از مصاحبه‌ی امام خمینی (ره) با تلویزیون سی‌بی‌اس درباره‌ی تظاهرات تاسوعا و عاشورا، ۱۳۵۷/۹/۲۰ و مصاحبه با روزنامه‌ی آلمانی دنیای سوّم، ۱۳۵۷/۸/۲۴

۲. برگرفته از سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع بانوان قم، ۱۳۵۷/۱۲/۱۳

انسان موجود متحرک است؛ از مرتبه‌ی طبیعت تا مرتبه‌ی غیب، تا فنا در الوهیت می‌تواند پیش رود. صدیقه‌ی طاهره از مرتبه‌ی طبیعت شروع کرده است، با حرکت معنوی، قدرت الهی، دست غیبی و با تربیت رسول‌الله (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) مراحل را طی کرده تا به مرتبه‌ای رسیده است که دست همه از او کوتاه است.^۱

در پیروزی انقلاب اسلامی نیز زنان قدم راسخی داشتند و کمک بزرگی به ملت کردند. وقتی آنها به خیابانها و کوچه‌ها ریختند و فریاد زدند، مردها را تشجیع کردند و قدرت آنها را چند برابر کردند. در واقع وقتی زنان در میدانها حاضر شدند، به واسطه‌ی حضور آنها قوت مردها کمتر بود و اگر زیاد بود و اگر زیاد بود دو چندان شد؛ بنابراین نقش زنان بالاتر بود زیرا هم خودشان فعالیت کردند و هم مردها را به فعالیت کشاندند. با وانی که در دوران دفاع مقدس به همراهی کردن و پشتیبانی کردن از لشکر و نری مسلح اشتغال داشتند، در واقع کاری کردند که به دنبال آن، ترقع ابکیه مقامی داشته باشند یا پستی را اشغال کنند یا چیزی از مردم خواسته کنند نبود، بلکه سربازان گمنامی بودند که در جبهه‌ها مشغول به جهاد شدند... ما باید قدر این نعمت را بدانیم و از این زنان، اخلاق اسلامی، ایمان و توجه به خدا را یاد بگیریم؛ من ارزشی برای آنها در دل احساس میکنم که برای کسی دیگری نمیتوانم این طور ارزش قائل بشوم. آنها که میخواهند زنها را ملعبه‌ی مردان و جوانهای فاسد

۱. برگرفته از پیام رادیو-تلویزیونی امام خمینی (ره) به ملت ایران، ۲۶/۲/۱۳۵۸ و سخنرانی در جمع بانوان جامعه الزهرا، ۱۱/۱۲/۱۳۶۴

قرار بدهند خیانتکارانند. زنها نباید گول بخورند؛ زنها گمان نکنند که این مقام زن است که با سر باز و لخت و بزک کرده بیرون برود؛ این مقام زن نیست، این عروسک بازی است.

www.ketab.ir

۱. برگرفته از سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع بانوان مکتب توحید، ۱۳۵۸/۷/۱۷ و سخنرانی در جمع اعضای مکتبهای اسلامی قم و مسجد جامع نارمک، ۱۳۶۳/۱/۱۹ و سخنرانی در جمع نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۵۹/۱۲/۲۸ و سخنرانی در جمع بانوان قم، ۱۳۵۷/۱۲/۱۳